

Громадський контроль у конституційній демократії: еквадорський досвід та українська перспектива

Ірина Львівна Кравченко*

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
Харків, Україна

*e-mail: i.l.kravchenko@nlu.edu.ua

Анотація

Розвиток конституційної демократії в Україні в умовах воєнного стану, цифрової трансформації врядування та посилення ролі громадянського суспільства актуалізує потребу в чіткому правовому осмисленні участі громадян, які впливають на публічну владу поза виборчим мандатом. На рівні чинного законодавства окремі форми громадянської участі отримали нормативне регулювання, проте цілісний конституційно-правовий статус громадянина, який здійснює контрольню-наглядову діяльність за діями публічної влади без виборчого мандата, залишається нормативно невизначеним. Метою дослідження є з'ясування співвідношення між діяльністю представницьких інститутів, що ґрунтуються на виборчому мандаті, та громадянської участю без такого мандата в конституційній демократії на прикладі України та Еквадору. У дослідженні застосовано порівняльно-правовий метод, проведено формально-юридичний аналіз конституційних положень обох держав, а також використано системно-структурний та функціональний підхід для розмежування значення представницької діяльності й громадянської участі в механізмі публічної влади. За результатами дослідження запропоновано введення у правову термінологію поняття «партисипант» для суб'єкта партисипативної дії як симетричного відповідника поняттю «представник» для позначення суб'єкта представницької дії. Виявлено функціональне розмежування цих ролей: представник діє всередині владної ієрархії, тоді як партисипант реалізує контрольню-наглядову функцію зовні. Прикладом такого розмежування на рівні конституції є еквадорський досвід, у якому представництво та громадянська участь визнані рівноцінними складниками конституційного ладу. Перспективи подальших досліджень пов'язані з осмисленням фігури партисипанта як самостійного суб'єкта конституційної демократії – її доктринальним опрацюванням у науковій доктрині як необхідного складника державного ладу поряд із фігурою представника. Також при цьому варто врахувати негативні наслідки досвіду Еквадору, який зіткнувся з політичним захопленням партисипативних органів у разі наділення їх владними повноваженнями.

Ключові слова: партисипативна демократія; громадянська участь; механізми участі; публічна підзвітність; соціальний контроль; представницькі інститути.

Public Control in a Constitutional Democracy: Ecuadorian Experience and Ukrainian Perspective

Irina L. Kravchenko*

Yaroslav Mudryi National Law University,
Kharkiv, Ukraine

*e-mail: i.l.kravchenko@nlu.edu.ua

Abstract

The development of constitutional democracy in Ukraine under martial law, the digital transformation of governance, and the strengthened role of civil society make it increasingly important to provide a clear legal conceptualisation of the activity of citizens who influence public authority without holding an electoral mandate. At the level of current legislation, certain forms of civic participation have received normative regulation; however, the holistic constitutional and legal status of a citizen who exercises an oversight and supervisory function in relation to public authority without an electoral mandate remains normatively undefined. The aim of the study is to clarify the relationship between the activity of representative institutions grounded in an electoral mandate and civic participation without such a mandate in a constitutional democracy, drawing on the experience of Ukraine and Ecuador. The study employs the comparative legal method, a formal-legal analysis of the constitutional provisions of both states, as well as systemic-structural and functional approaches to distinguishing the significance of representative activity and civic participation within the mechanism of public authority. As a result of the study, it is proposed to introduce into legal terminology the concept of the "participant" – used here in a narrow, substantive sense as a counterpart to the "representative" – to designate the subject of participatory action, by analogy with how "representative" designates the subject of representative action. A functional distinction between these two roles has been identified: the representative acts within the hierarchy of public authority, whereas the participant performs an oversight and supervisory function from outside it. An example of such a distinction at the constitutional level is provided by Ecuador, where representation and civic participation are recognized as equally weighted components of the constitutional order. Prospects for further research relate to the conceptualization of the figure of the participant as an independent subject of constitutional democracy – its doctrinal elaboration as a necessary component of the state order alongside the figure of the representative. At the same time, account should be taken of the negative aspects of the Ecuadorian experience, which faced the political capture of participatory bodies in cases where they were vested with authoritative.

Keywords: participatory democracy; civic participation; mechanisms of public participation; public accountability; social control: representative institutions.

Вступ

Сучасні конституції по-різному підходять до регулювання діяльності суб'єктів, які здійснюють публічну владу на підставі виборчого мандата та впливу

громадян на владу поза його межами. Зокрема, статус депутатів і політичних партій, через які реалізується народне представництво, як правило, визначений значно чіткіше, ніж правове становище громадян, що беруть участь у прийнятті публічних рішень через консультації, ініціативи, громадський контроль, адвокацію чи публічні кампанії. За даними порівняльного дослідження Міжнародного інституту демократії та сприяння виборам (International IDEA), принаймні 155 національних конституцій у світі прямо закріпили інститут політичних партій із чіткими нормами щодо їхніх функцій у формуванні політичної волі [1, с. 11]. Натомість громадянська участь у вигляді консультацій, ініціатив, громадського контролю, публічних кампаній та інших способів впливу на владу часто закріплюється фрагментарно – через окремі права, свободи та процедури – без створення цілісного конституційного підходу. Унаслідок цього сама природа такого впливу громадян на публічну владу залишається менш визначеною як на нормативному, так і на доктринальному рівні.

Для цілей дослідження вважаємо за доцільне уточнити співвідношення представництва та участі. Оскільки обидва поняття мають широке значення, ці явища не завжди розмежовують однозначно: окремі форми впливу громадян можуть розглядатися як прояви представництва, тоді як діяльність політичних партій – як форма участі у здійсненні публічної влади. Тому в цій статті використовується аналітичне розмежування зазначених понять за критерієм наявності виборчого мандата. Представництво розуміється у вузькому конституційно-правовому значенні – як діяльність депутатів, представницьких органів, політичних партій, пов'язана з отриманням та реалізацією виборчого мандата. Натомість громадянська участь розглядається як діяльність громадян та їх об'єднань без виборчого мандата, спрямована на вплив на публічні рішення через слухання, консультації, звернення, громадський контроль, ініціативу, адвокацію та інші способи взаємодії з владою. Таке розмежування є умовним та використовується для точнішого аналізу різних способів реалізації народовладдя.

Якщо розглянути український конституційний порядок крізь призму такого розмежування, можна побачити, що в ньому сформовано певний нормативний фундамент для участі громадян у публічному житті. Конституція України закріплює народ як єдине джерело влади, передбачає здійснення ним влади як безпосередньо, так і через органи державної влади і органи місцевого самоврядування. Вона гарантує право на участь в управлінні державними справами, свободу об'єднань, право на мирні зібрання та право на звернення [2]. Водночас ці положення не формують цілісного уявлення про місце громадянина, який бере участь у публічному житті не як депутат або

член представницького органу, а як ініціатор, критик, контролер, заявник, учасник консультацій чи захисник суспільного інтересу без виборчого мандата. Через це у суспільній правосвідомості діяльність такого суб'єкта часто сприймається як другорядна порівняно з мандатною політичною діяльністю, хоча фактично вона може відігравати не менш важливу роль у підтриманні відкритості, прозорості та інформуванні влади про суспільні потреби.

Крім того, у сучасній українській науці, зокрема П. І. Крайнім, підкреслено, що право приватної особи на участь в управлінні державними справами має набагато ширше значення та вплив, ніж воно передбачалося під час ухвалення Конституції у 1996 р. [3, с. 361]. Йдеться вже не тільки про участь у виборах, референдум чи доступ до публічної служби, а й про можливість впливати на зміст управлінських рішень на різних стадіях їх підготовки та реалізації. У цьому контексті важливою новелою став Закон України «Про публічні консультації» від 20.06.2024 р., який уперше на законодавчому рівні визнав поняття публічних консультацій, закріпив коло заінтересованих сторін, принципи відкритості, доступності, підзвітності, електронної участі та передбачив юридичні наслідки у разі непровадження консультацій [4]. Це свідчить про поступове інституційне зміцнення участі громадян у публічному управлінні, але не усуває питання про її конституційне осмислення та розуміння місця серед інших форм здійснення народовладдя.

Актуальність цієї проблематики посилюється сучасним українським досвідом відкритого врядування та цифрової демократії. У новітніх дослідженнях, зокрема у працях Д. Хуткого та О. Матвєєвої, зазначається, що після Революції Гідності у 2014 р. Україна пережила сплеск ініціатив електронної демократії та реформ у сфері належного врядування [5, с. 436]. Держава почала активно поєднувати інструменти відкритого уряду, цифрових технологій і громадянського залучення, внаслідок чого механізми електронних консультацій, онлайн-обговорень та громадського співтворення політики стали помітною та невід'ємною частиною публічного врядування [5, с. 459–460]. Від початку повномасштабної війни акценти змістилися в бік стійкості, відновлення, прозорості та нових форматів взаємодії держави з громадянським суспільством, а участь набула ще більшої ваги. Як наголошують О. Хоменко зі співавторами, в умовах політичної, економічної та соціальної нестабільності «взаємодія між громадянським суспільством та політичними структурами набуває особливого значення» [6, с. 91]. Умови воєнного стану ставлять перед владою складні виклики, у вирішенні яких саме «взаємодія з громадськістю є ключовою у протидії російській агресії», а організації громадянського суспільства перетворилися на «важливих партнерів для влади, допомагаючи вирішувати проблеми, що виникають внаслідок бойових

дій» [6, с. 90]. Водночас дослідники, серед яких О. Конотопенко, звертають увагу на наявні проблеми: низький рівень реальної залученості, формальний характер окремих механізмів, відсутність інтересу з боку посадових осіб до діалогу з громадянами та збереження розриву між нормативним визнанням участі й фактичним впливом громадськості на ухвалення рішень [7, с. 343].

Крім того, у міжнародній правовій дискусії участь громадян дедалі частіше розглядається як явище, яке має самостійне конституційне значення. У праці Г. Хямяляйнен та Я. Салмінін доводиться, що залучення громадян до процесів правотворення слід розуміти як юридичний обов'язок публічної влади, який впливає з демократичних принципів, прав людини та процедурної раціональності [8, с. 22–23]. Такий підхід є важливим для ширшого розуміння громадянської участі, коли вона не зводиться до факультативної політичної практики чи набору прав, а виступає однією з передумов легітимності та прозорості публічної влади.

У контексті партисипативної діяльності особливий інтерес становить досвід Еквадору. Конституція Республіки Еквадор 2008 р. надала громадянській участі та соціальному контролю окреме місце у структурі публічної влади. У ній механізми громадянського нагляду та ініціатив закріплені паралельно з представницькими інститутами. У ст. 204 народ визначено головним контролером публічної влади [9]. Тому цей експеримент є цінним для порівняльного аналізу: він дає можливість дослідити, що відбувається, коли участь громадян набуває виразного конституційного оформлення.

Водночас закріплені в Конституції Еквадору повноваження центрального громадянського органу – Ради громадянської участі та соціального контролю – призначати найвищих посадових осіб держави спричинили його політичне захоплення та зазнали гострої критики з боку суспільства [10, с. 1409]. Через ці проблеми цей орган опинився «під загрозою свого зникнення» [11, с. 45]. Це актуалізує перед наукою конституційного права такі питання: по-перше, якою має бути форма конституційного оформлення участі, щоб вона не втрачала свого незалежного характеру, посідаючи стійке місце в публічному порядку, по-друге, чи доцільно наділяти суб'єктів участі окремими владними повноваженнями і до яких ризиків це може призвести.

З урахуванням викладеного наукова проблема цього дослідження полягає у з'ясуванні того, як у конституційній демократії співвідносяться представництво, що ґрунтується на виборчому мандаті, та участь громадян у публічних справах без такого мандата, а також чи здатне конституційне оформлення громадянської участі надати їй більш вагоме місце в системі публічної влади без втрати її незалежної природи. Для України це питання

є особливо актуальним: за наявності розвинених практик громадського контролю, адвокації та самоорганізації конституційний статус їхніх суб'єктів залишається менш окресленим, ніж статус суб'єктів представницької демократії, що позначається як на правовій визначеності, так і на суспільному сприйнятті цих форм участі.

Метою цієї роботи є визначення співвідношення діяльності представницьких інститутів та громадянської участі без виборчого мандата в конституційній демократії на прикладі України та Еквадору, а також з'ясування, які висновки з еквадорського досвіду можуть бути релевантними для українського конституційного розвитку. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: проаналізувати конституційно-правові засади представницької демократії та участі громадян в Україні; розмежувати представницьку діяльність та громадянську участь без виборчого мандата як різні форми взаємодії суспільства з владою; з'ясувати особливості конституційного закріплення громадянської участі та соціального контролю в Еквадорі; критично оцінити наслідки еквадорської моделі на підставі сучасних досліджень; сформулювати висновки щодо можливого значення еквадорського досвіду для української правової науки.

Матеріали та методи

Дослідження має порівняльно-правовий характер. Еквадор було обрано для аналізу з огляду на його унікальну конституційну архітектуру, де участь громадян була визнана постійним складником конституційного ладу паралельно з традиційними представницькими інститутами. Зіставлення цього досвіду з українським здійснюється з практичною метою – встановити, які елементи еквадорського конституційного порядку (як позитивні, так і негативні) є релевантними для вдосконалення громадського контролю в Україні. Інтерес авторки до такої еквадорської моделі зумовлений запитом, що сформувався під впливом її громадської активності в Україні у сфері захисту довкілля. У процесі цієї діяльності було виявлено, що значна частина суспільства сприймає громадянську участь як щось ненормальне та підозріле, хоча на противагу цьому діяльність депутатів загалом сприймається як необхідна для існування держави попри різне ставлення до конкретних осіб. Тому виникло питання, чи не пов'язано це саме з конституційною невидимістю громадянської участі в Україні, де вона представлена лише розрізненими правами, але необов'язковою постійною складовою конституційного ладу? У зв'язку з цим Конституція Еквадору, яка оформила громадянську участь окремим структурним елементом публічної влади, становила особливий інтерес для дослідження.

Методологічну основу дослідження становить система взаємопов'язаних загальнонаукових та спеціально-юридичних методів.

Порівняльно-правовий метод є основним і використовувався для зіставлення правових явищ (конституційного оформлення каналів зв'язку між народом і владою, механізмів реалізації громадянської участі та статусу її суб'єктів) у правових системах Еквадору та України із встановленням спільних ознак та відмінностей між ними.

Системно-структурний метод було застосовано для розгляду конституційної демократії як цілісної впорядкованої сукупності двох взаємодоповнюваних каналів – представницького (мандатного) та партисипативного (немандатного) – з акцентом на логіку їхніх зв'язків та наслідки розмивання меж між ними.

Логіко-юридичний метод використовувався для осмислення інститутів громадянської участі у їх взаємозв'язку з іншими інститутами публічного порядку, а також із соціальними та політичними чинниками, які визначають ефективність нормативного регулювання. З допомогою цього методу було здійснено розмежування ролей представника та партисипанта.

Допоміжне значення мали: формально-юридичний метод – для аналізу тексту конституцій та профільних законів; герменевтичний метод – для розуміння дійсного значення конституційного тексту з урахуванням контексту, в якому створювалися конституція Еквадору; діалектичний метод – для розгляду інституту громадського контролю у його розвитку та трансформації у зв'язку з суспільними змінами.

Огляд літератури

Нормативну базу дослідження становлять Конституція України [2], Конституція Республіки Еквадор [9], Закон України «Про публічні консультації» (2024) [4], Органічний закон Еквадору «Про громадянську участь» (*Ley Orgánica de Participación Ciudadana*, 2010) [12], а також міжнародні документи, зокрема Загальний коментар № 25 Комітету ООН з прав людини щодо ст. 25 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права [13].

Теоретичну (доктринальну) базу утворюють праці українських дослідників (І. Шумляєвої, О. Лисиці [14], І. Черненка, А. Близнюка [15], П. Крайнього [3] та ін.), еквадорських і латиноамериканських науковців (Ф. Санчес, К. Гранадос [16], М. Моралеса Дельгадо [11], Г. Д. Ромо Песантеса [17] та ін.), а також європейських дослідників демократії (Х. Гямляйна, Й. Сальмінена [8], І. Сорочану [18], Й. Траутендорфера, Н. Едера [19]). Літературу відібрано за критеріями відповідності темі та актуальності (переважно публікації 2023–2025 рр.).

Емпіричну базу становлять огляди еквадорських науковців, зокрема медіааналіз критики Ради громадянської участі та соціального контролю CPCCS, проведений Д. С. Перейрою-Чамбою та В. Е. Аріасом-Монтеро [10], й опитування юридичної спільноти у праці П. Е. Гарсії-Вальєхо [19].

Крім того, емпіричну основу дослідження становлять матеріали особистого спостереження авторки, здобуті під час правозахисної діяльності у сфері охорони довкілля. Така діяльність охоплювала звернення до правоохоронних органів, ініціювання судових проваджень, організацію публічних акцій і взаємодію з органами влади. Зазначений досвід дав змогу сформулювати робочу гіпотезу про системну «невидимість» партисипанта в українському правопорядку, а також виявити тенденцію до сприйняття громадянської участі як другорядної, а не конституційно обов'язкової діяльності. Зроблені на цій підставі висновки були перевірені шляхом їх зіставлення з нормативним матеріалом і доктринальними джерелами.

Результати та обговорення

Представник і партисипант як різні суспільно-правові ролі

У вступі представництво та участь були розмежовані як два види публічної діяльності за критеріями наявності або відсутності виборчого мандата. Однак повноцінний конституційно-правовий аналіз вимагає переходу від виду діяльності до суб'єктів, які цю діяльність здійснюють. Окрім того, він потребує осмислення характеристик ролей, у яких ці суб'єкти постають перед публічною владою.

На цьому рівні представництву відповідає чітко окреслена в українській та світовій правовій науці роль *представника* – депутата, обранця, члена представницького органу, який діє від імені політичної спільноти на підставі виборчого мандата. Цей мандат, як зазначає І. Сорочану, є «політико-правовим уповноваженням, наданим виборчим корпусом... для здійснення національного суверенітету», що породжує моральну та політичну відповідальність його носія [18, с. 173]. У конституційно-правовій думці така фігура має усталений нормативний обрис – від статусу і прав до меж імунітету та відповідальності. Натомість роль громадянина, що впливає на публічні рішення поза виборчим мандатом – через консультації, ініціативи, громадський контроль, адвокації чи публічні кампанії, – у вітчизняному дискурсі передається переважно описово: «активний громадянин», «представник громадськості», «учасник публічних консультацій». Жодне з цих понять не охоплює функціональну цілісність ролі й не утворює пари до поняття «представник» на одному термінологічному рівні.

Водночас у пов'язаному з цією роллю прикметниковому ряду ситуація інша: словосполучення «партисипативна демократія» вже є усталеним поняттям в українській науковій літературі [14]. Прикметник «партисипативний» походить від латинського дієслова *participare* («брати участь»). Зважаючи це, у статті запропоновано робоче поняття «партисипант», який є субстантивом від зазначеного дієслова, для суб'єкта партисипативної дії, що є симетричним поняттю «представник» для суб'єкта представницької дії. Подальший виклад показує, що ця пара – *представник / партисипант* – є не тільки семантично зручною, а й виявляється аналітичним інструментом, який дозволяє зіставити дві різні суспільно-правові ролі та два різні типи зв'язку між суспільством і публічною владою.

Ролі представника та партисипанта доповнюють одна одну. Як зазначають І. Шумляєва та О. Лисиця, партисипація має місце тоді, коли громадяни впливають на ухвалення рішень «поряд із використанням представницької демократії, в якій вони покладаються на обраних представників», тому її слід «розглядати як доповнення до представницької демократії» [14, с. 63]. З цією тезою солідарні Г. Хямляйнен та Я. Салмінін, які стверджують, що інклюзивна участь громадянського суспільства покликана «доповнити та посилити прийняття рішень» у представницькій системі [8, с. 18].

Насамперед представник та партисипант відрізняються за характером своєї функції. Представник включений у систему розроблення та ухвалення загальнообов'язкових рішень: він бере участь у формуванні політичної волі, правотворенні, голосуванні та переговорах, тобто в агрегуванні суспільних інтересів. Як зазначається у п. 7 Загального коментаря № 25 Комітету ООН з прав людини, у цій ролі обрані представники «фактично здійснюють урядову владу і несуть відповідальність за її здійснення через виборчий процес» [13]. Партисипант, навпаки, діє переважно не всередині владної ієрархії, а між суспільством та владою, виконуючи функції громадського контролю, нагляду, мобілізації, ініціювання суспільного тиску, публічної корекції владних рішень чи адвокації локальних або вузьких інтересів. Відповідно до п. 8 згаданого Загального коментаря Комітету ООН, у такій ролі громадяни беруть участь у веденні державних справ, «здійснюючи вплив через публічні дебати та діалог зі своїми представниками або через свою здатність до самоорганізації» [13]. У цьому сенсі партисипант не є представником з обмеженими можливостями, а виконує зовсім іншу суспільно-правову роль.

Різниця між цими ролями полягає у джерелі їхньої легітимації. Легітимність представника випливає з формального мандата та дотримання процедури делегування. Легітимність партисипанта має іншу правову природу: вона

ґрунтується на системі основоположних конституційних прав – брати участь в управлінні державними справами, праві на інформацію та публічне виявлення суспільного інтересу. Як зазначають І. Черненко та А. Близнюк, громадський контроль є однією з найважливіших публічно-правових форм реалізації конституційного принципу народовладдя, оскільки «влада народу немислима без громадського контролю, який є своєрідним каналом зовнішнього вираження інтересів та волі громадян та їх асоціацій» [15, с. 63]. Так, партисипативний статус не є похідним від представницького мандата і спирається на інший, самостійний спосіб реалізації народовладдя. У межах деліберативної моделі це описується як «двонаправлена циркуляція влади», де представники з авторизованим доступом до системи («сильна публіка») та громадяни, що формують громадську думку («слабка публіка»), перебувають у постійному обміні [20, с. 5]. З цієї точки зору, лише та влада, що генерується комунікативно через таку взаємодію, може вважатися повноцінно легітимною.

Відмінність між представником та партисипантом має також практичний вимір. Представник діє переважно через ухвалення, зміну, узгодження або блокування рішень. Як підтверджують Керівні принципи БДПЛ ОБСЄ, саме наділені мандатом представники відіграють визначальну роль у безпосередньому ініціюванні, обговоренні, внесенні правок та схваленні нормативних актів [22, с. 35]. Партисипант, натомість, діє переважно через вплив на виконання, моніторинг, примус до підзвітності, публічне висвітлення, оскарження, мобілізацію, консультацію або контроль. Як влучно зазначають І. Шумляєва та О. Лисиця, «саме вплив членів територіальної громади на рішення, а не їх безпосереднє прийняття відрізняє цей вид демократії від класичних» [14, с. 62]. У цій ролі партисипант виконує важливу функцію «сторожового пса» (watchdog), контролюючи дії держави [22, с. 48]. Методи громадського контролю, за визначенням І. Черненко та А. Близнюка, охоплюють експертне консультування, безперервне спостереження за сферою державного управління, перевірку прийнятих рішень та оцінку владної діяльності [15, с. 67–68]. Отже, практичне значення партисипанта полягає у забезпеченні прозорості та постійному примусі влади до підзвітності.

Зважаючи на це, представник та партисипант мають розглядатися як різні, але взаємодоповнювальні суспільно-правові ролі. Представник забезпечує розробку та ухвалення рішень, партисипант – суспільний контроль, сигналізування про проблеми та захист локальних інтересів, які не завжди можуть бути реалізовані представницькою системою. Саме тому демократія, яка чітко закріплює конституційний статус представника, але оминає статус партисипанта, виявляється структурно неповною.

Представницький канал між народом і владою в конституції

Як зазначалося, у класичному конституціоналізмі фігура представника зазвичай є юридично видимою. В Україні це виявляється через пряму фіксацію в Конституції процедури виборів, статусу Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади, засад місцевого самоврядування, ролі політичних партій та мандатної природи виборчих посад [2]. У результаті представник постає не як випадковий учасник політичного процесу, а як конституційно впізнавана фігура, яка прямо включена в легітимний механізм здійснення публічної влади.

Саме тому особа, яка прагне увійти в політичну систему як представник, сприймає свій статус як суспільно значущий та соціально-підтверджений: вона знає, яким є канал входу, яким є обсяг повноважень, у чому полягає її публічна роль і чому ця роль визнається державою та суспільством. Через закріплення в Конституції представницький мандат став не лише правовим інструментом, а й зосередженням загальновідомих символів, де партійність та статус «обраного» наповнюють конституційну форму важливим для народу соціальним змістом. Як зазначає дослідник І. Сорочану, за своєю юридичною природою представницький мандат є мандатом конституційного права. Він діє не у сфері звичайних цивільних відносин, а перетворюється на «публічну гідність» (public dignity), що ґрунтується на закріплених у Конституції повноваженнях [18, с. 170]. Як наслідок, здійснення такого мандата розглядається в суспільстві як «урочиста та життєво важлива відповідальність» [18, с. 174].

На цьому тлі особливо помітним стає подальший контраст із фігурою партисипанта: якщо представник має чітко визнаний і легітимований конституційний статус, то участь поза представницьким мандатом значно частіше розвивається через абстрактні права, фрагментарні механізми, підзаконні процедури або локальні практики, що прямо впливає на соціальне визнання партисипанта суспільством.

Функціонування партисипативного каналу між народом і владою в Еквадорі

Проте у світовій конституційній практиці існують спроби подолати цю асиметрію та надати партисипативному каналу такого ж жорсткого нормативного оформлення, як і представницькому. Найбільш показовим у цьому контексті є досвід Еквадору, який став державою, що закріпила у власну конституційну архітектуру громадянську участь паралельно з представницькими інститутами. Цей конституційний перелом 2008 р. виник на тлі глибокого виснаження представницького каналу. Участь постала як спроба подолати кризу представництва.

Дослідники М. Астудільо Ліндао, Ф. Ф. Герра Куенка, С. Вака Кіньйонес, О. Гальярдо Тоапанта пов'язують інституціоналізацію участі громадян саме з «кризою представницької демократії», яка виявилася неспроможною слугувати ефективним «передавальним ременем» між суспільством і державою [23, с. 14]. Зі свого боку, Д. Перейра-Чамба та В. Аріас-Монтеро зазначають, що ключовою підставою для змін стала тотальна політизація правосуддя та інститутів контролю. Політичний клас використовував делеговану йому суспільством владу для захоплення органів з єдиною метою – забезпечення безкарності за власні корупційні дії [10, с. 1401]. У результаті партії дедалі менше сприймалися, як носії загального інтересу, і дедалі більше – як інструменти задоволення владних амбіцій меншості. За таких умов, щоб розірвати монополію політиків, у суспільства виник гострий запит на нові механізми закріплення присутності громадян у публічних справах.

Саме тому Конституція Еквадору 2008 р. закріпила не просто абстрактні права на участь, а значно ширшу конструкцію, де участь була концептуально вписана в саму організацію влади. У ст. 95 Основний закон визначив громадян як «головних дійових осіб» (leading players) у прийнятті рішень, плануванні, управлінні публічними справами та суспільному контролю за державними органами в межах «безперервного процесу будівництва громадянської влади» [9]. М. Кіньонез-Медіна зазначає, що Конституція Еквадору закріпила участь як «наскрізний принцип, що пронизує всі функції держави» [24, с. 392]. Своєю чергою, М. Астудільо Ліндао та його співавтори характеризують ці процеси як справжню «зміну інституційної парадигми», де участь громадян перетворилася на «вісь нової Конституції» [23, с. 14]. Отже, еквадорська модель від початку замислювалася не як додавання, виправлення чи вдосконалення окремих процедур участі, а як спроба побудувати додатковий канал між суспільством та владою паралельно з представницьким.

Під час конституційних перетворень у структурі держави було створено окрему гілку влади під назвою «Функція прозорості та соціального контролю» (Funciyn de Transparencia y Control Social). За статтею 204 Конституції Еквадору ця гілка влади складається з Ради громадянської участі та соціального контролю (Consejo de Participaciyn Ciudadana y Control Social, надалі – CPCCS), Офісу Омбудсмена з прав людини, Офісу Генерального контролера та суперінтендантств [9]. Поряд з цим ст. 100 було закріплено такі інструменти, як публічні слухання, наглядові комітети, збори, відкриті ради, а ст. 101 запроваджено механізм «порожнього крісла». Окрім того, ч. 4 ст. 100 визначила, що одним із головних завдань інститутів громадянської участі є «зміцнення демократії за допомогою постійних механізмів прозорості, підзвітності (rendiciyn de cuentas) та соціального контролю» [9].

Втім із часом стало помітно, що елементи цієї архітектури мають різну ефективність. Найбільш життєздатними виявилися ті інститути, які залишилися найближчими до власної природи участі: контроль, спостереження, локальний вплив, постановка питань, вимога пояснень, ініціювання перегляду рішень. Ці механізми об'єднує одна риса – вони не вимагають від громадянина ставати частиною владної ієрархії, щоб впливати на публічну владу.

Насамперед це помітно на прикладі громадських наглядових комітетів (*veedurías*). На практиці ці механізми є своєрідною «пожежною сигналізацією», де сигнал може подати кожен – громадяни не повинні отримувати мандат, посаду чи доступ до адміністративної вертикалі, щоб виявити проблему, зафіксувати порушення, привернути увагу і створити стримувальний ефект для зловживань. Як зазначають Г. Галіано Марітан та його співавтори, спостерігачі у таких комітетах діють лише добровільно та без винагороди, здійснюючи нагляд і формуючи звіти та рекомендації для відповідних контролюючих органів [25, с. 511]. Водночас висновки комітетів мають лише дорадчу функцію – оскільки вони тільки складають рекомендації, кінцеве притягнення до відповідальності залежить від волі державного апарату. Але попри ці обмеження, дослідники Д. Перейра-Чамба та В. Аріас-Монтеро, зазначають, що саме наглядові комітети дозволили громадянам ефективно контролювати використання ресурсів, «виявивши кричущі випадки корупції, які в більшості випадків стали визначальним інструментом у формуванні доказової бази для Генеральної прокуратури» [10, с. 1405].

Одним із найбільш інноваційних інструментів партисипативної демократії в Еквадорі є «порожнє крісло» (*silla vacía*). Відповідно до ст. 101 Конституції Еквадору та ст. 77 Органічного закону «Про громадянську участь» (ЛОРС), на всіх засіданнях органів місцевого самоврядування передбачається наявність спеціального місця для представника громадян залежно від теми, що обговорюється. При цьому громадянин, який займає це крісло, набуває права не просто бути присутнім, а безпосередньо брати участь у дебатах та ухваленні рішень [9, с. 12]. У дослідженні Т. Н. Алехандра Тоскано-Вільямарін та співавторів механізм «порожнього крісла» визначено одним із найкорисніших у нормативній базі [26, с. 3147]. Хоча емпіричні дослідження на рівні окремих кантонів (як-от Пастаза) фіксують перешкоди у його використанні через брак правової обізнаності громадян [27, с. 39], результати опитування виявили, що юридична спільнота Еквадору вважає «порожнє крісло» одним із найефективніших інструментів (його дієвість відзначили 28 % респондентів [21, с. 2111]). Щодо сфери його ефективності С. Р. Корреа Троя зазначає, що «порожнє крісло» діє радше як символ, аніж форма прямої участі у прийнятті рішень. Його головна

мета – підвищити обізнаність та сприяти інклюзії у просторах громадської участі» [26, с. 3134].

Досить показовою є підзвітність влади (*rendición de cuentas*). В Еквадорі вона не зводиться до простої публікації звітів. Відповідно до ст. 89 Органічного закону «Про громадянську участь» (LOPC), підзвітність розуміється як «систематичний, цілеспрямований, інтерактивний та універсальний процес», у якому посадові особи підлягають оцінці з боку громадян щодо своїх дій, бездіяльності та управління ресурсами. За ст. 95 такий процес має відбуватися щонайменше раз на рік [12]. В емпіричному дослідженні П. Гарсії Вальехо 21 % опитаних юристів-конституціоналістів визнали підзвітність одним із найефективніших механізмів впливу на владу та соціального контролю, що діють в Еквадорі [21, с. 2111]. Хоча при цьому на практиці цей інструмент часто зводиться до бюрократичної формальності. Як констатують П. Паньо-Яньєс та співавтори, звітування влади зазвичай є малопопулярним, оскільки відбувається в односпрямованому та закритому форматі без можливості дебатів, що робить його, швидше, процедурним ритуалом, аніж інструментом якісної демократії та реальної транспарентності [28, с. 110–111].

Підвищення участі громадян також передбачає механізм відкритих рад (*cabildos populares/abiertos*). Відповідно до ст. 76 Органічного закону «Про громадянську участь» (LOPC), відкрита рада – це інстанція кантональної участі, яка передбачає проведення відкритих публічних засідань для усіх громадян з метою обговорення конкретних питань, пов'язаних із муніципальним управлінням. Закон встановлює, що рада має лише дорадчий характер [12]. У дослідженні Т. Н. Алехандра Тоскано-Вільямарін та співавторів відкриті ради поряд із іншими механізмами участі визнано «важливими інструментами інституціоналізації громадської участі та простором зміцнення демократії» [26, с. 3146–3147]. Як зазначає С. Р. Корреа Троя, відкриті ради «є частиною Національної системи громадянської участі та можуть допомогти місцевій владі вирішити численні проблеми, пов'язані з територіальним управлінням» [27, с. 30]. Проте на практиці цей механізм стикнувся з неприйняттям муніципалітетів. Наприклад, дослідження муніципалітетів у провінції Санта-Елена показало, що у багатьох випадках відкриті ради «не скликаються систематично», а у тих рідкісних випадках, коли вони відбуваються, це робиться «поверхнево, без реального впливу на розробку або затвердження» рішень [17, с. 7].

Крім того, одним із найважливіших інструментів для контролювання дій посадових осіб є право на відкликання мандата (*revocatoria del mandato*).

Згідно зі ст. 105 Конституції Еквадору та ст. 25 Органічного закону «Про громадянську участь» (LOPC), цей механізм може бути застосований до будь-якої обраної посадової особи після першого і до останнього року її каденції за невиконання робочого плану. [9, с. 12]. Як зазначає П. С. Оспіна Моліна, відкликання мандата означає «повну матеріалізацію демократичного здійснення влади народом» [29, с. 230]. По суті, ця процедура є політичним рішенням суверена (народу), яке базується на принципах суверенітету та «легітимної довіри», яку громадяни делегують своїм представникам [29, с. 230]. Крім того, автор вбачає у відкликанні мандата важливий інструмент для збереження системи стримувань і противаг та боротьби з «гіперпрезиденталізмом» [29, с. 227]. Проте, як далі зауважив дослідник, на практиці через інституційний дизайн механізму відкликання мандата робить його неефективним, ілюзорним та вкрай важкодоступним [29, с. 235].

Ці та подібні механізми, такі як консультації, обсерваторії, громадські слухання, які пропонують участь у чистому вигляді – тобто гарантують право спостерігати, оцінювати або радити без ухвалення обов'язкових владних рішень – попри їхню різну ефективність виявилися цілком життєздатними. Загалом вони сприймаються еквадорськими дослідниками як органічна основа демократії попри наявні розриви практичної реалізації з конституційним дизайном.

З іншого боку, інструменти, за допомогою яких держава спробувала наділити активних громадян реальними владними повноваженнями, зазнали нищівної критики та викликали значне напруження в суспільстві. Найвиразніше це проявилось в конституційному оформленні Ради громадянської участі та соціального контролю (CPCCS).

Статтею 208 Конституції Еквадору визначено, що до обов'язків та повноважень Ради належить призначення найвищих посадових осіб держави: першого керівника Генеральної прокуратури держави та суперінтендантів з переліку кандидатів, запропонованих Президентом Республіки, після проведення відповідного процесу громадського контролю (п. 10); Омбудсмана; Генерального публічного захисника; Генерального прокурора; Генерального контролера держави після проведення відповідного процесу відбору (п. 11); членів Національної виборчої ради, Суду з вирішення виборчих спорів та Ради судової влади після проведення відповідного процесу відбору (п. 12). Механізм реалізації цього права прописаний у ст. 209 Конституції. У ній зазначено, що для виконання своїх функцій із призначення посадових осіб Рада громадянської участі та соціального контролю формує «громадянські комісії з відбору» [9]. Ідея полягала в тому, щоб зробити ці призначення незалежними від політиків і передати їх «громадянам» [10, с. 1403].

Проте, як тільки громадський орган отримав таку владу, він став мішенню для політиків. Зокрема, дослідник Г. Монкайо-Вівес зазначає, що цей орган, задуманий як простір для гарантування участі, «був кооптований політичними інтересами, що послабило його легітимність та здатність виконувати свій конституційний мандат» [24, с. 396–397]. Також Раду громадянської участі та соціального контролю ставили під сумнів у суспільстві через те, що вона відбирає органи влади, які нібито пов'язані з урядами при владі, через непрозорі та дуже сумнівні процеси відбору [10, с. 1403]. Ба більше, з'явилися думки, що Рада не лише не захищала громадянське суспільство, а й сприяла його репресіям. Наприклад, СРССС не зробила нічого, щоб перешкодити незаконному силовому закриттю екологічної неурядової організації «Фонд Пачамама» (Fundación Pachamama), яка протестувала проти нафтовидобутку, натомість, фактично брала участь у її закритті [11, с. 51].

Намагаючись врятувати легітимність інституції, у 2018 р. в Еквадорі провели референдум, який змінив спосіб формування Ради: відтоді всі її члени (радники) обираються шляхом прямого всенародного голосування на загальнонаціональних виборах [10, с. 1403]. Проте цей крок лише посилив інституційну кризу. Дослідники М. Астудільо Ліндао та співавтори констатують, що за своєю структурою Рада остаточно стала органом, який «походить від представництва» [23, с. 13]. Коли орган участі почав обиратися всенародними виборами, держава де-факто вручила його членам мандати політичних представників. Як наслідок, орган, що замислювався як партисипативний, фактично перетворився на представницький та став страждати від тих самих політичних маніпуляцій, що й парламент.

Цю слабкість активно використовував у своїй риторичі президент Еквадору Гільермо Ласо. Ще до свого обрання, у березні 2021 р., він зробив гучну публічну заяву про необхідність повної ліквідації СРССС. Президент стверджував, що ця інституція використовувалася як інструмент для увічнення політичної ідеології попереднього уряду колишнього президента Корреа та для маніпулювання процесами обрання органів нагляду, що призвело до вибуху корупції в усіх державних установах. Тому він переконував, що обрання органів нагляду має повернутися до Асамблеї [11, с. 46].

Продовженням цієї стратегії став референдум у лютому 2023 р., де Гільермо Ласо виніс питання про радикальне обмеження повноважень Ради. Зокрема, питання № 5 пропонувало позбавити СРССС права призначати найвищих посадових осіб держави (Генерального прокурора, Омбудсмана, Контролера тощо), а питання № 6 – знову змінити систему обрання членів самої Ради. Результати референдуму виявилися негативними: понад 57 % громадян

проголосували проти обох поправок [16, с. 293]. Таким чином, інструмент, який мав би забезпечувати участь, став заручником конфлікту між різними політичними групами.

Ескалація цього конфлікту триває й за чинного президента Еквадору Данієля Нобоа. Він анонсував намір скликати Установчу асамблею з метою ліквідувати СРССС [30, с. 85–86]. Еквадорський дослідник Е. А. Рохас Альварес гостро критикує таку ініціативу, наголошуючи, що знищення Ради не вирішить кризу інституційності, а означатиме демократичний регрес [30, с. 78]. Як наголошує дослідник, Рада не є «політичним трофеєм» і не належить ані Корреа, ані Нобоа, ані жодній партії – вона належить народу [30, с. 86].

Через ці провали частина суспільства та політиків відвернулися від цього інструменту. Як зазначає Х. Л. Моралес Дельгадо, цей орган зараз існує «під загрозою свого зникнення» [11, с. 45].

В еквадорській науці немає єдиного чіткого алгоритму виходу з цієї суперечливої ситуації, проте дослідники сходяться на думці, що інститут потрібно не знищувати, а реформувати. П. Гарсіо Вальєхо зазначає, що помилки Ради спричинили втрату довіри суспільства, і що ця ситуація свідчить про необхідність переосмислити її інституційну роль, засвоїти негативний досвід та зміцнити організаційні структури [20, с. 2112].

Аналіз досвіду Еквадору

Попри виявлені з часом недоліки еквадорської моделі, її досвід має важливе значення для розвитку конституційного права. Важливо, що на рівні Конституції участь була визнана не просто окремим правом, а елементом безперервного процесу побудови громадянської влади. Це дало змогу поставити питання про статус партисипанта вже не лише в теоретичній, а й у конституційно-правовій площині, пов'язавши його з конкретними юридичними механізмами участі, контролю та соціального нагляду.

Однак саме на рівні інституційної побудови виявилася головна вада цієї моделі. Участь за своєю природою є каналом впливу, контролю, сигналізування, оскарження, публічного оцінювання та корекції дій влади, тобто способом зовнішнього втручання суспільства у сферу здійснення публічної влади. Натомість в еквадорській моделі цей канал був частково переведений у площину державної влади: участь не лише забезпечувала громадянський вплив на ухвалення рішень, а й отримала інституцію з конституційним статусом, процедурою формування та компетенціями щодо призначення найвищих посадових осіб держави. У такій конструкції участь стала функ-

ціонувати не як зовнішній контролер, а як носій окремої владної позиції всередині самої державної архітектури.

Цей зсув став ще помітнішим тоді, коли до інституційної самостійності додався виборчий елемент, і Рада громадянської участі та соціального контролю (СРССС) стала обиратися народним голосуванням. Тим самим механізм, покликаний забезпечувати участь і соціальний контроль, почав набувати ознак органу, чия легітимація дедалі більше спирається не на функцію громадянського контролю, а на виборчу процедуру і власний інституційний мандат.

За такою формою інституційного закріплення СРССС зазнала захоплення політичними партіями [30, с. 79]. Як зазначають М. Еразо Ортіс та Х. Альварардо Вердезото, виник феномен клієнтелізму, коли особи та групи стали пропонувати окремі переваги певним особам в обмін на політичну підтримку [31, с. 57]. Надалі інституційні помилки СРССС призвели до втрати довіри громадськості до її ефективності [21, с. 2112].

Емпіричним підтвердженням цього висновку є дослідження Д. С. Перейри-Чамби та В. Е. Аріаса-Монтеро, присвячене кількісному аналізу критики СРССС у політичному та медійному дискурсі Еквадору. Отримані дані свідчать, що повноваження «Функції прозорості та соціального контролю» загалом не піддаються сумніву. Натомість критика зосереджується безпосередньо на повноваженнях СРССС: із 12 конституційних повноважень оскаржується 4 (33,33 %), а з 10, визначених органічним законом, – 5 (50 %). Показово, що всі оскаржувані повноваження – як на конституційному, так і на законодавчому рівні – стосуються тільки призначення вищих посадових осіб (Генерального прокурора, Генерального контролера, Омбудсмана, членів Національної виборчої ради, Ради магістратури тощо). Водночас інші функції Ради – зокрема діяльність наглядових комітетів (*veedurías*), запровадження механізмів підзвітності, антикорупційні розслідування, захист викривачів і сприяння громадянській освіті – не лише не зазнають критики, а й отримують підтримку тих самих опонентів [10, с. 1409]. Це спостереження є особливо важливим, оскільки воно демонструє, що проблема еквадорської моделі полягає не в самій ідеї громадянської участі, а в тій частині компетенції СРССС, де така участь трансформується з механізму зовнішнього контролю у форму здійснення владних повноважень, зокрема у сфері кадрового формування вищих органів держави.

Отже, загальний висновок з еквадорського досвіду полягає в тому, що участь може втратити власну незалежну природу тоді, коли починає оформлюватися за моделлю представництва або наділятися самостійними влад-

ними повноваженнями. Представництво передбачає мандат, делегування, політичну відповідальність за ухвалення рішень і включення у структуру державної влади. Участь, навпаки, ґрунтується на впливі без заміщення, на контролі без привласнення владного статусу, на корекції без перетворення на окремий центр ухвалення рішень. Тому досвід Еквадору показує: коли участь перетворюється на квазіпредставництво або на квазівладний орган, вона починає відтворювати ті самі структурні риси, які мала б зовні контролювати.

Чому Україні бракує статусу партисипанта

На противагу досвіду Еквадору в суспільній свідомості та політичній культурі в Україні історично сформувалася асиметрія у сприйнятті ролей представника та партисипанта. У конституційному порядку представництво постає як необхідна умова існування держави: воно має персоніфікованих носіїв, інституційну форму, виборчу легітимацію та чітко виражені повноваження. Натомість участь громадян у публічних справах переважно розглядається як сукупність прав та процедур, а не як самостійний і необхідний елемент державного функціонування з власним носієм. Унаслідок цього представницький канал у праві виглядає обов'язковим, тоді як партисипативний – допоміжним або факультативним. Як стверджують вітчизняні дослідники І. Черненко, А. Близнюк, демократія «повинна припускати ціннісний підхід до закріплення правового статусу особистості», що передбачає «широку опору на думку громадянського суспільства, поєднання й паритетність державної та громадської форм» управління» [15, с. 62]. За такого підходу участь громадян стає не опціональним додатком, а шанованим, рівноцінним (паритетним) інститутом, який діє поруч із владою. У контексті пошуку такої рівноцінності слушною є позиція європейських дослідників (зокрема Д. Лопеса та Л. Муньоса Беніто), які наголошують на тому, що громадянин не повинен бути лише користувачем чи пасивним адресатом владних рішень, а впливовою особою або партнером у процесі ухвалення рішень. Через це є бажаним перехід від пасивного до активного громадянства [32, с. 10].

Проте перехід громадян від пасивної до активної позиції у взаємодії з владою ускладнюється через наявну асиметрію статусів представника та партисипанта. Якщо представник у конституційному праві сприймається як необхідний для існування держави суб'єкт, то особа, яка вчиняє дії на захист суспільного інтересу поза межами мандата, не отримує подібної нормативної легітимації. За відсутності юридично визначеного статусу партисипанта участь легше сприймається не як необхідна умова існування демократичної

держави, а як додаткова, не обов'язкова діяльність. Натомість досвід конституційної демократії свідчить про інше: громадська участь забезпечує не тільки додатковий зворотний зв'язок, а й легітимність актів та інститутів публічної влади, контроль за діями органів влади та корекцію прийнятих рішень. Підтвердженням цього є практика спільного творення державних рішень в Україні у 2018–2020 рр., коли рівень впливу громадськості на зміст національних планів дій досяг рівня «співпраці» (*collaborate*), за якого через ітеративний діалог саме учасники від суспільства допомагали владі формувати порядок денний [5, с. 452]. Тому нормативне знеособлення участі фактично означає зниження значення партисипативного каналу між суспільством і владою.

Нормативна «невидимість» партисипанта має й певний символічний наслідок. Особа, яка регулярно звертається до органів влади, оскаржує їхні рішення, ініціює перевірки, вимагає підзвітності та вчиняє інші дії на захист суспільного інтересу, у правовій мові не має нормативного визначення. У публічному вжитку таких людей зазвичай позначають збірним поняттям «активіст». Проте це слово не є юридичним терміном й охоплює дуже різномірні види діяльності – від благодійності та волонтерства до публічної адвокації у відносинах з органами публічної влади. На необхідності розмежування цих напрямів наголошують і сучасні дослідники (О. Хоменко та ін.), які констатують, що волонтерські та благодійні ініціативи, попри їхню важливість, мають «обмежений вплив на політичну та соціально-економічну динаміку країни», тоді як вплив на роботу влади забезпечується саме через здійснення функцій «контролю» та надання консультативної допомоги [6, с. 89]. Через цю семантичну невизначеність різні типи корисної активності не розрізняються, а діяльність особи у ролі «сторожового пса» розчиняється в інших типах діяльності. Проте у сучасній європейській науці, зокрема, у дослідженнях Ю. Траутендорфер та Н. Едер, здатність громадян ефективно притягувати посадових осіб до відповідальності за їхні дії концептуалізується як виконання ними фундаментальної ролі «сторожових псів держави» (*watchdogs of the state*), що в довгостроковій перспективі забезпечує легітимізацію самого урядування [19, с. 1]. Натомість в українських реаліях, через відсутність подібної нормативної та правової ідентифікації, участь легше інтерпретується як приватний інтерес, особисті вподобання чи перехідний етап до представницького мандата, а не як окремий публічний внесок у функціонування демократичної держави.

Цю проблему поглиблює й чинне законодавство про участь. Закон України «Про публічні консультації» [4] визначає у п. 1 ч. 1 ст. 1 учасника консультації через широку категорію «заінтересованої сторони», до якої одночасно

віднесено і громадян, і громадські об'єднання, і бізнес, і роботодавців, і саморегульовні організації. Така техніка є зручною з точки зору опису процедури, водночас вона стирає відмінність між діяльністю заради суспільного блага та відстоюванням приватного, майнового чи корпоративного інтересів. Унаслідок цього особа, яка втручається у публічні справи не заради власної вигоди, а заради контролю влади, корекції та запобігання зловживанням, не відмежовується у правовій мові від будь-якого іншого учасника процесу узгодження інтересів. Це створює підстави для сприйняття участі як різновиду заінтересованості особи, а не як особливої форми публічної дії в демократичній державі.

За таких умов виникає перешкода залученню до участі громадян через неправильне загальне розуміння її ролі. Поки партисипативна діяльність не визначена як необхідний елемент конституційного порядку, а її суб'єкт не відокремлений ані від представника, ані від особисто заінтересованої приватної особи, участь заради суспільного блага ризикує сприйматися суспільством як щось другорядне, необов'язкове або навіть ненормальне та підозріле. Отже, українська ситуація свідчить про відсутність належного оформлення статусної форми участі. Якщо представництво визнане як необхідний механізм існування держави, то участь досі не отримала подібного конституційного осмислення. Саме ця асиметрія і підводить до питання про те, яким чином партисипативний канал може бути інституційно впізнаваним і захищеним, не перетворюючись при цьому на різновид представництва або окрему гілку влади.

Що саме може дати Україні досвід Еквадору

У контексті наявної асиметрії між конституційним осмисленням представництва та громадянської участі досвід Еквадору становить інтерес передусім як порівняльний матеріал, що дає можливість окреслити місце партисипативного каналу в демократичному порядку. Його значення полягає у виявленні орієнтирів, які можуть бути продуктивними для подальшого правового оформлення громадянської участі та меж її втілення.

Найважливішим орієнтиром є саме високий рівень конституційної видимості участі. Приклад Еквадору показує, що участь може мислитися як постійний елемент публічного порядку, пов'язаний із контролем, підзвітністю, прозорістю та впливом громадян на справи, що мають суспільне значення. Така практика дозволяє побачити участь не як сукупність окремих прав, механізмів та процедур, а як стійку функцію конституційного ладу. Зазначений підхід узгоджується з сучасними дослідженнями вітчизняних вчених, зокрема О. Конотопенка та співавторів, які розглядають громадянську участь

як механізм просування трьох основних цінностей демократичного врядування: легітимності, ефективності та соціальної справедливості [7, с. 339].

Другий важливий орієнтир полягає в тому, що участь громадян не обмежується виборчим актом. Еквадорська конституційна модель виходила з того, що присутність громадян у публічному порядку триває й між виборами – у формі підзвітності, соціального контролю, скарги, нагляду, консультації та публічного сигналізування тощо. У цьому сенсі еквадорський досвід демонструє самостійну цінність низових контрольних механізмів. Так, ідеться не про допоміжні інструменти при ухваленні рішень, а про постійний канал зв'язку між суспільством і владою. Аналогічні підходи простежуються і в українській науковій доктрині, зокрема, у дослідженнях І. Черненко та А. Близнюка, де громадський контроль розглядається як «одна із найважливіших публічно-правових форм реалізації конституційного принципу народовладдя» [15, с. 59], а не факультативна практика.

Третій орієнтир еквадорського досвіду полягає в тому, що механізми участі можуть існувати не в тіні представницьких інститутів, але як окремі, постійно діючий вимір демократичного порядку. Для українського контексту це має значення насамперед на рівні правосвідомості: присутність громадян у публічному порядку може бути структурно оформленою і значущою навіть тоді, коли вона не супроводжується представницьким мандатом. Модель Еквадору важлива для подолання уявлення про участь як щось факультативне в конституційному порядку на відміну від інститутів представництва та політичних партій. Саме цей аспект порушує питання про осмислення партисипативного каналу між народом і владою паралельно з представницьким.

Водночас еквадорський досвід виявив, що сама по собі конституційна видимість участі ще не означає належної ефективною форми її правового втілення. Згідно з Конституцією 2008 р. Рада громадянської участі та соціального контролю (СРССС) отримала повноваження призначати найвищих посадових осіб держави. Після 2018 р. ця інституційна вага поєдналася з виборчим елементом у формуванні Ради. Як згадувалося раніше, еквадорська наукова доктрина фіксує наслідки подібного інституційного оформлення: втрату автономії, політичне захоплення та зниження довіри населення до інституції. Усе це не скасовує значення самого партисипативного каналу між народом і владою, але показує, що форма його інституційного закріплення безпосередньо впливає на те, чи збереже він власну незалежну природу. Для України цей аспект важливий як застереження щодо форми осмислення участі. Досвід Еквадору показує межу, за якою інституційна форма починає впливати на роль участі як зовнішнього контролера.

Визнання та закріплення участі в еквадорській конституційній моделі порушує питання про самого носія партисипативної функції. У вітчизняному праві участь присутня як право, процедура, форма зовнішнього контролю та легітимації, проте її суб'єкт залишається концептуально нечітким. Саме тому досвід Еквадору є поштовхом до точнішого осмислення цієї фігури, яка в межах цієї статті позначається поняттям «партисипант» – особи, що діє на захист суспільних інтересів у відносинах із публічною владою і виконує функцію «сторожового пса» через контроль, ініціювання, корекцію, сигналізування про проблеми та вимогу підзвітності. Еквадорська модель робить цю фігуру помітною через високий рівень конституційної видимості участі.

Отже, досвід Еквадору дає можливість побачити значення громадської участі як постійної функції конституційного порядку, а також інституційну форму, в якій ця функція здійснюється. Для української доктрини це відкриває простір для подальшого осмислення партисипанта як окремої правової фігури – не в ролі представника, приватно заінтересованої особи або розпливчатого «активіста», а суб'єкта суспільного контролю та коригування дій влади.

Висновки

Дослідження виявило концептуальну прогалину в конституційному регулюванні: якщо статус представників народу – політичних партій, депутатів, інших обраних посадовців – має чітке правове закріплення, то статус громадян, які контролюють владу та впливають на її рішення поза виборчими процедурами, залишається нормативно невизначеним. Це зумовлює необхідність правового та семантичного виокремлення зазначеного суб'єкта, якого в межах статті запропоновано називати «партисипантом».

У процесі аналізу встановлено, що представництво та громадянська участь у конституційній демократії становлять різні способи включення особи у публічний порядок. Представник діє всередині влади, забезпечуючи агрегування політичної волі для ухвалення рішень, тоді як партисипант діє зовні, забезпечуючи контроль, сигналізування про проблеми та примус влади до підзвітності.

Досвід Еквадору має значення насамперед тому, що демонструє визнання громадянської участі як постійної складової конституційного ладу. Отже, участь виступає як елемент, рівноцінний представницьким інститутам, а не додаткова практика до них. Водночас цей експеримент також демонструє ризики втрати незалежної природи партисипанта як зовнішнього контролера при наділенні його владними повноваженнями та представницьким мандатом.

Для України цей досвід є важливим орієнтиром у подоланні нормативної невидимості партисипанта. Чинна асиметрія між представницькою та партисипативною демократією загрожує тим, що участь ризикує сприйматися суспільством як щось другорядне або навіть підозріле. Усунення цієї нерівності – за умови збереження низового характеру участі та дистанціювання від владної ієрархії – в перспективі забезпечить вищий рівень легітимності та ефективності державного врядування.

Список використаних джерел

- [1] Bulmer W. E., Choudhry S. *Political Parties: Constitutional Roles, Recognition, Rights and Regulations*. Stockholm: International IDEA, 2025. 83 p. (Constitution-Building Primer No. 25). <https://doi.org/10.31752/idea.2025.54>.
- [2] Конституція України : офіц. текст від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 02.04.2026).
- [3] Крайній П. І. Закон України «Про публічні консультації» та його вплив на еволюцію права на участь в управлінні державними справами: теоретичний та практичний аналіз. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Т. 3, № 86. С. 361–367. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.55>.
- [4] Про публічні консультації : Закон України від 20.06.2024 р. № 3841-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3841-20> (дата звернення: 22.04.2026).
- [5] Khutkyy D., Matveieva O. Sustainable development, digital democracy, and open government: co-creation synergy in Ukraine. *Comparative Southeast European Studies*. 2024. Vol. 72, No. 4. P. 436–464. <https://doi.org/10.1515/soeu-2024-0036>.
- [6] Khomenko O., Shyian O., Kravchuk P., Movchan O., Morgun S. Transformation of interaction between the government and civil society institutions in the context of war: legal and regulatory aspect. *Social Legal Studios*. 2024. Vol. 7, No. 2. P. 86-95. <https://doi.org/10.32518/sals2.2024.86>.
- [7] Konotopenko O. Civic participation in public administration: strengthening democracy and involving citizens in decision-making processes. *Economic Affairs*. 2024. Vol. 69 (Special Issue). P. 337–345. <https://doi.org/10.46852/0424-2513.1.2024.35>.
- [8] Hämäläinen H., Salminen J. Inclusive participation in law-making: good governance or a constitutional obligation? *The Theory and Practice of Legislation*. 2025. P. 1–23. <https://doi.org/10.1080/20508840.2025.2513176>.
- [9] Constituciyon de la República del Ecuador : Carta Suprema of 20.10.2008. *Registro Oficial*. 2008. 20 October. URL: https://www.gob.ec/sites/default/files/regulations/2018-11/constitucion_de_bolsillo.pdf (last accessed: 16.04.2026).
- [10] Pereira-Chamba D. S., Arias-Montero V. H. El Quinto Poder en el marco constitucional ecuatoriano: inecedad o necesidad? *Polo del Conocimiento*. 2023. Vol. 8, No. 9. P. 1396-1411. <https://doi.org/10.23857/pc.v8i9.6087>.
- [11] Morales Delgado J. L. El consejo de participaciyn ciudadana: crynica de una muerte anunciada. *Acordes*. 2023. No. 11. P. 45–52. URL: <https://publicaciones.ucuenca.edu.ec/ojs/index.php/acordes/article/view/4798> (last accessed: 19.04.2026).
- [12] Ley Organica de Participacion Ciudadana : Ley of 12.04.2010 No. 175. URL: <https://www.asambleanacional.gob.ec/documentos/LEY-PARTICIPACION.pdf> (last accessed: 17.04.2026).

- [13] General Comment No. 25 (57) : CCPR/C/21/Rev.1/Add.7. *Human rights committee*. 1996. URL: <https://docs.un.org/en/CCPR/C/21/Rev.1/Add.7> (last accessed: 11.04.2026).
- [14] Шумляева І., Лисиця О. Теоретичні підходи до партисипативної демократії на місцевому рівні. *Public Administration Aspects*. 2024. Т. 12, № 2. С. 57–66. <https://doi.org/10.15421/152425>.
- [15] Черненко І. О., Близнюк А. С. Конституційна сутність громадського контролю як форми взаємодії публічної влади та інститутів громадянського суспільства. *Public Management*. 2023. № 1(34). С. 58–70. [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2023-1\(34\)-7](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2023-1(34)-7).
- [16] Sánchez F., Granados C. Institucionalizaciyn de la política contenciosa: Ecuador bajo Guillermo Lasso. *Revista de Ciencia Política (Santiago)*. 2023. Vol. 43, No. 2. P. 279–300. <https://doi.org/10.4067/s0718-090x2023005000109>.
- [17] Romo Pezantes G. D. El presupuesto participativo como mito administrativo: crítica a los procesos de participaciyn ciudadana. *Revista Invecom*. 2025. Vol. 6, No. 3. P. 1–8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17260158>.
- [18] Soroceanu I. Intercultural and Contemporary Values in the Exercise of the Parliamentary Mandate. *Universitas Europaea*. 2024. Vol. 1. P. 169–174. <https://doi.org/10.54481/uekbs2024.v1.28>.
- [19] Trautendorfer J., Eder N. Does transparency reach citizens? National accountability mechanisms and public perceptions in Europe. *Governance*. 2025. Vol. 38, No. 4. <https://doi.org/10.1111/gove.70041>.
- [20] Egas Moreno F. G., Andrade Arias M. S., Sarzosa Eras E. R., Hernández Arauz M. A. Considerations on citizen participation in the development of public policies: insights from a Habermasian perspective. *Sapienza: International Journal of Interdisciplinary Studies*. 2024. Vol. 5, No. 3. P. 24057. <https://doi.org/10.51798/sijis.v5i3.636>.
- [21] García Vallejo P. E. Participaciyn ciudadana y fortalecimiento democrático constitucional ecuatoriano. *Revista Lex*. 2025. Vol. 8, No. 31. P. 2107–2114. <https://doi.org/10.33996/revistalex.v9i31.399>.
- [22] Guidelines on Democratic Lawmaking for Better Laws. Warsaw : OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR), 2023. 174 p. URL: https://odihhr.osce.org/sites/default/files/f/documents/a/3/558321_3.pdf (last accessed: 18.04.2026).
- [23] Astudillo Lindao M., Guerra Cuenca F. F., Vaca Quicones X., & Gallardo Toapanta O. A. The powers of the five functions of the state in Ecuador. *Revista Tecnolygica Ciencia y Educaciyn Edwards Deming*. 2023. Vol. 7, No. 1. P. 9–18. <https://doi.org/10.37957/rfd.v7i1.107>.
- [24] La funciyn de participaciyn ciudadana y control social del estado en la normativa legal ecuatoriana / M. S. Quicones-Medina, C. P. Ruiz-Tigse, D. Y. Sánchez-Mina, M. E. Infante-Miranda. *Verdad y Derecho: Revista Arbitrada de Ciencias Jurídicas y Sociales*. 2024. Vol. 3, Especial 3. P. 391–399. <https://doi.org/10.62574/jfzy2t69>.
- [25] La participaciyn ciudadana: fundamento esencial de la democracia en Ecuador / G. Galiano Maritan et al. *Uniandes episteme. Revista de Ciencia, Tecnología e Innovaciyn*. 2023. Vol. 10, No. 4. P. 500–522. <https://doi.org/10.61154/rue.v10i4.3207>.
- [26] Presupuestos para el efectivo ejercicio de participaciyn, a través del consejo de participaciyn ciudadana y control social del Ecuador / N. A. Toscano-Villamarín

- et al. *MQRInvestigar*. 2024. Vol. 8, No. 3. P. 3133–3153. <https://doi.org/10.56048/mqr20225.8.3.2024.3133-3153>.
- [27] Correa Troya S. R., Lypez Freire P. S., Páez Maldonado A. S. La silla vacía como estrategia de inclusiyn ciudadana en la gestiyn municipal del cantyn Pastaza. *ProSciences*. 2025. Vol. 9, No. 57. P. 28–41. <https://doi.org/10.29018/issn.2588-1000vol9iss57.2025pp28-41>.
- [28] Paco-Yáñez P., Pacheco-Lupercio F., Sucozhacay-Calle D. Análisis del proceso de instituciyn de la participaciyn ciudadana en Ecuador. *Revista Espacola de Ciencia Política*. 2023. Vol. 61. P. 93–117. <https://doi.org/10.21308/recp.61.04>.
- [29] Ospina Molina P. S. El nuevo constitucionalismo latinoamericano, presidencialismo y revocatoria del mandato. *Justicia*. 2023. Vol. 28, No. 43. P. 227–238. <https://doi.org/10.17081/just.28.43.7002>.
- [30] Espinoza Espinoza J., Condolo Acaro J. V., Luzuriaga Mucyz E. D., Valarezo Sánchez G. F., Moreira Valarezo A. G., Villa Chuchuca K. A., Delgado Avilés J. P. Poder ciudadano ecuatoriano: retos y desafíos del pueblo mandante. *Centro de Investigaciyn y Desarrollo Ecuador*, 2025. <https://doi.org/10.33996/cide.ecuador.PC679741>.
- [31] Erazo Ortiz M. d. C., Alvarado Verdezoto J. F. El derecho administrativo y la cultura de la transparencia: análisis jurídico del cumplimiento de los principios de publicidad, participaciyn y rendiciyn de cuentas en la gestiyn pública ecuatoriana. *Revista Ecuatoriana de Derecho y Administraciyn*. 2026. Vol. 3, No. 1. P. 46–73. <https://doi.org/10.69583/reda.v3n1.2026.197>.
- [32] Mucoz Benito L., Lopes D. La mediaciyn como herramienta para fortalecer la participaciyn ciudadana en el planeamiento urbano. *Revista Catalana de Dret Ambiental*. 2025. Vol. 16, No. 2. <https://doi.org/10.17345/rcda4287>.

References

- [1] Bulmer, W.E., & Choudhry, S. (2025). Political parties: Constitutional roles, recognition, rights and regulations (Constitution-Building Primer No. 25). Stockholm: International IDEA. <https://doi.org/10.31752/idea.2025.54>.
- [2] Constitution of Ukraine. (June 28, 1996,). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
- [3] Krainii, P.I. (2025). Law of Ukraine "On Public Consultations" and its impact on the evolution of the right to participate in the management of state affairs: theoretical and practical analysis. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: Law*, 3(86), 361-367. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.55>.
- [4] Law of Ukraine No. 3841-IX "On Public Consultations". (June 20, 2024). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/3841-20>.
- [5] Khutkyy, D., & Matveieva, O. (2024). Sustainable development, digital democracy, and open government: Co-creation synergy in Ukraine. *Comparative Southeast European Studies*, 72(4), 436-464. <https://doi.org/10.1515/soeu-2024-0036>.
- [6] Khomenko, O., Shyian, O., Kravchuk, P., Movchan, O., & Morgun, S. (2024). Transformation of interaction between the government and civil society institutions in the context of war: legal and regulatory aspect. *Social Legal Studios*, 7(2), 86-95. <https://doi.org/10.32518/sals2.2024.86>.
- [7] Konotopenko, O. (2024). Civic participation in public administration: strengthening democracy and involving citizens in decision-making processes. *Economic Affairs*, 69(1). <https://doi.org/10.46852/0424-2513.1.2024.35>.

- [8] Hämäläinen, H., & Salminen, J. (2025). Inclusive participation in law-making: Good governance or a constitutional obligation? *The Theory and Practice of Legislation*, 1-23. <https://doi.org/10.1080/20508840.2025.2513176>.
- [9] Ecuador. (October 20, 2008). Constituciyn de la República del Ecuador. Retrieved from https://www.gob.ec/sites/default/files/regulations/2018-11/constitucion_de_bolsillo.pdf.
- [10] Pereira-Chamba, D.S., & Arias-Montero, V.H. (2023). El Quinto Poder en el marco constitucional ecuatoriano: inecedad o necesidad? *Polo del Conocimiento*, 8(9), 1396-1411. <https://doi.org/10.23857/pc.v8i9.6087>.
- [11] Morales Delgado, J.L. (2023). El consejo de participaciyn ciudadana: crynica de una muerte anunciada. *Acordes*, 11, 45-52. Retrieved from <https://publicaciones.ucuenca.edu.ec/ojs/index.php/acordes/article/view/4798>.
- [12] Ley orgánica de participaciyn ciudadana No. 175. (April 12, 2010). Retrieved from <https://www.asambleanacional.gob.ec/documentos/LEY-PARTICIPACION.pdf>.
- [13] General Comment No. 25(57) CCPR/C/21/Rev.1/Add.7 of the Human Rights Committee. (1996). Retrieved from <https://docs.un.org/en/CCPR/C/21/Rev.1/Add.7>.
- [14] Shumliaieva, I., & Lysytsia, O. (2024). Theoretical Approaches to Participatory Democracy at the Local Level. *Public Administration Aspects*, 12(2), 57-66. <https://doi.org/10.15421/152425>.
- [15] Chernenko, I.O., & Bliznyuk, A.S. (2023). The constitutional essence of public control as a form of interaction between public power and institutions of civil society. *Public Management*, 1(34), 58-70. [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2023-1\(34\)-7](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2023-1(34)-7).
- [16] Sánchez, F., & Granados, C. (2023). Institucionalizaciyn de la política contenciosa: Ecuador bajo Guillermo Lasso. *Revista de Ciencia Política (Santiago)*, 43(2), 279-300. <https://doi.org/10.4067/s0718-090x2023005000109>.
- [17] Romo Pezantes, G.D. (2025). El presupuesto participativo como mito administrativo: crítica a los procesos de participaciyn ciudadana. *Revista Invecom*, 6(3), 1-8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17260158>.
- [18] Soroceanu, I. (2024). Intercultural and contemporary values in the exercise of the parliamentary mandate. *Universitas Europaea*, 1, 169-174. <https://doi.org/10.54481/uekbs2024.v1.28>.
- [19] Trautendorfer, J., & Eder, N. (2025). Does transparency reach citizens? National accountability mechanisms and public perceptions in Europe. *Governance*, 38(4). <https://doi.org/10.1111/gove.70041>.
- [20] Egas Moreno, F.G., Andrade Arias, M.S., Sarzosa Eras, E.R., & Hernández Arauz, M.A. (2024). Considerations on citizen participation in the development of public policies: Insights from a Habermasian perspective. *Sapientia: International Journal of Interdisciplinary Studies*, 5(3), e24057. <https://doi.org/10.51798/sijis.v5i3.636>.
- [21] García Vallejo, P.E. (2025). Participaciyn ciudadana y fortalecimiento democrático constitucional ecuatoriano. *Revista Lex*, 8(31), 2107-2114. <https://doi.org/10.33996/revistalex.v9i31.399>.
- [22] OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights. (2023). Guidelines on democratic lawmaking for better laws. Warsaw, Poland: Author. Retrieved from https://odhr.osce.org/sites/default/files/f/documents/a/3/558321_3.pdf.

- [23] Astudillo Lindao, M., Guerra Cuenca, F.F., Vaca Quicones, X., & Gallardo Toapanta, O.A. (2023). The powers of the five functions of the state in Ecuador. *Revista Tecnolygica Ciencia Y Educaciyn Edwards Deming*, 6(1), 9-18. <https://doi.org/10.37957/rfd.v7i1.107>.
- [24] Quicones-Medina, M.S., Ruiz-Tigse, C.P., Sánchez-Mina, D.Y., & Infante-Miranda, M.E. (2024). La funciyn de participaciyn ciudadana y control social del estado en la normativa legal ecuatoriana. Verdad y Derecho: *Revista Arbitrada de Ciencias Jurídicas y Sociales*, 3(Especial 3), 391-399. <https://doi.org/10.62574/jfzy2t69>.
- [25] Galiano Maritan, G., Morffi Collado, C.L., Bravo Placeres, I., & Marriot Zurita, G.A. (2023). La participaciyn ciudadana: fundamento esencial de la democracia en Ecuador. *Uniandes Episteme. Revista digital de Ciencia, Tecnología e Innovaciyn*, 10(4), 500-522. <https://doi.org/10.61154/rue.v10i4.3207>.
- [26] Toscano-Villamarín, N.A., Guevara-Cedeco, E.B., Chiriboga-Guzmán, R.E., & Alfonso-Caveda, D. (2024). Presupuestos para el efectivo ejercicio de participaciyn, a través del consejo de participaciyn ciudadana y control social del Ecuador. *MQRInvestigar*, 8(3), 3133-3153. <https://doi.org/10.56048/MQR20225.8.3.2024.3133-3153>.
- [27] Correa Troya, S.R., Lypez Freire, P.S., & Páez Maldonado, A.S. (2025). La silla vacía como estrategia de inclusiyn ciudadana en la gestiyn municipal del cantyn Pastaza. *ProSciences*, 9(57), 28-41. <https://doi.org/10.29018/issn.2588-1000vol9iss57.2025pp28-41>.
- [28] Paco-Yáñez, P., Pacheco-Lupercio, F., & Sucozhacay-Calle, D. (2023). Análisis del proceso de institucionalizaciyn de la participaciyn ciudadana en Ecuador. *Revista Espacola de Ciencia Política*, 61, 93-117. <https://doi.org/10.21308/recp.61.04>.
- [29] Ospina Molina, P.S. (2023). El nuevo constitucionalismo latinoamericano, presidencialismo y revocatoria del mandato. *Justicia*, 28(43), 227-238. <https://doi.org/10.17081/just.28.43.7002>.
- [30] Espinoza Espinoza, J., Condolo Acaro, J.V., Luzuriaga Mucyz, E.D., Valarezo Sánchez, G.F., Moreira Valarezo, A.G., Villa Chuchuca, K.A., & Delgado Avilés, J.P. (2025). Poder ciudadano ecuatoriano: retos y desafíos del pueblo mandante. *Guayas: Centro de Investigaciyn y Desarrollo Ecuador*. <https://doi.org/10.33996/cide.ecuador.PC679741>.
- [31] Erazo Ortiz, M.d.C., & Alvarado Verdezoto, J.F. (2026). El derecho administrativo y la cultura de la transparencia: análisis jurídico del cumplimiento de los principios de publicidad, participaciyn y rendiciyn de cuentas en la gestiyn pública ecuatoriana. *Revista Ecuatoriana de Derecho y Administraciyn*, 3(1), 46-73. <https://doi.org/10.69583/reda.v3n1.2026.197>.
- [32] Mucoz Benito, L., & Lopes, D. (2025). La mediaciyn como herramienta para fortalecer la participaciyn ciudadana en el planeamiento urbano. *Revista Catalana de Dret Ambiental*, 16(2). <https://doi.org/10.17345/rcda4287>.

Ірина Львівна Кравченко

здобувачка 2-го курсу факультету адвокатури

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

61024, вул. Григорія Сковороди, 77, Харків, Україна

e-mail: i.l.kravchenko@nlu.edu.ua

ORCID 0009-0009-0088-1083

Irina L. Kravchenko

2nd year Student of the Faculty of Advocacy
Yaroslav Mudryi National Law University
61024, 77 Hryhoriy Skovorody Str., Kharkiv, Ukraine
e-mail: i.l.kravchenko@nlu.edu.ua
ORCID 0009-0009-0088-1083

Рекомендоване цитування: Кравченко І. Л. Громадський контроль у конституційній демократії: еквадорський досвід та українська перспектива. *Проблеми законності*. 2026. Вип. 173. С. 31–59. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.173.360661>.

Suggested Citation: Kravchenko, I.L. (2026). Public Control in a Constitutional Democracy: Ecuadorian Experience and Ukrainian Perspective. *Problems of Legality*, 173, 31-59. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.173.360661>.

Статтю подано / Submitted: 12.03.2026

Доопрацьовано / Revised: 28.04.2026

Схвалено до друку / Accepted: 28.05.2026

Опубліковано / Published: 29.05.2026